

КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ ЧЕРЕЗ ТУРИЗМ: РОЛЬ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ У ЗМІЦНЕННІ МІЖНАРОДНОГО ІМІДЖУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Станкова Софія Володимирівна

здобувач,

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Науковий керівник: Заваріка Галина Михайлівна

доктор географічних наук, професор,

професор кафедри історії, археології та туризму,

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

В умовах воєнного стану туризм і культура в Україні набули нових змістових і стратегічних функцій – вони стали не лише сферою відпочинку чи пізнання, а й важливими інструментами міжнародної комунікації, культурного опору та збереження національної ідентичності. Сьогодні українські міста, навіть попри складні обставини, активно розвивають культурно-туристичні ініціативи, які демонструють світові багатство українських традицій, силу духу народу та його прагнення до свободи. Музеї, театри, історичні маршрути, фестивалі, виставки та гастрономічні події перетворюються на своєрідні платформи дипломатії – через них Україна розповідає про свою історію, мистецтво, духовність і цінності. Саме завдяки туризму формується позитивне уявлення про нашу державу як про країну, що, незважаючи на виклики війни, продовжує жити, розвиватися, творити та відкриватися світові. Культурна дипломатія, реалізована через туристичну діяльність, допомагає не лише зміцнити міжнародну підтримку, але й створює умови для міжкультурного діалогу, який об'єднує народи на основі спільних гуманістичних ідей. Це підтверджує надзвичайну актуальність теми дослідження, адже у сучасному глобалізованому світі саме туризм і культура стають мостом порозуміння між державами та народами, а для України – ще й способом заявити про власну стійкість, самобутність і незламність.

Метою даного дослідження є аналіз ролі туризму, як важливого чинника культурної дипломатії України та засобу формування позитивного іміджу держави у світі. У сучасних умовах туризм виконує не лише економічну функцію, а й сприяє популяризації національної культури, збереженню культурної спадщини та розвитку міжкультурних контактів. Дослідження спрямоване на виявлення механізмів, за допомогою яких туристична сфера сприяє формуванню міжнародної підтримки, розвитку культурних ініціатив та підвищенню впізнаваності

України на глобальному рівні. Особлива увага приділяється ролі туристичних ініціатив у підтримці внутрішнього ресурсу громадян — як емоційної віддушини, можливості відпочинку та відновлення навіть у складний воєнний період. Окремий аспект дослідження стосується історії розвитку туристичної галузі в Україні: вона зазнавала значних втрат і репресій у радянський період, проходила кризи під час пандемії COVID-19 і сьогодні намагається відновитись у складних умовах війни. Аналіз цих процесів дозволяє оцінити сучасний потенціал туризму та визначити напрями його стійкого розвитку, що сприятиме не лише економічному зростанню, а й культурному та соціальному відновленню країни.

Історично туристична галузь в Україні зазнавала численних випробувань. У радянський період її розвиток обмежувався централізованим контролем, репресіями проти національної ідентичності та обмеженням міжнародних контактів. Після здобуття незалежності сектор туризму почав активне відновлення, але пандемія COVID-19 завдала нових ударів, призвівши до тимчасового закриття готелів, туристичних маршрутів і подій, що негативно вплинуло на економіку та зайнятість [1]. З початком повномасштабної війни галузь опинилася перед новими викликами. Проте водночас з'явилися нові можливості: локальні подорожі, культурно-пізнавальні маршрути, екотуризм і гастрономічні фестивалі стали платформою для збереження культурної активності та формування позитивного іміджу країни. Туризм перетворюється на засіб емоційної віддушини, дозволяючи людям, включно з військовими та внутрішньо переміщеними особами, знайти відпочинок та підтримати психологічний стан навіть у складних обставинах [3; 5]. Культурна дипломатія через туризм реалізується через створення національних туристичних маршрутів, організацію фестивалів, відкриття музеїв та культурних центрів. Приклади таких ініціатив, як «Незламна Одеса», «Відкрий Україну заново» та «Туристична Буковина», демонструють, що навіть у воєнний час культура та туризм можуть стати ефективними каналами міжнародної комунікації, сприяючи поширенню правдивої інформації про країну та підтримці міжнародної підтримки [2; 3]. Наукова новизна дослідження полягає у комплексному підході до оцінки туризму не лише як економічного явища, а й як інструменту культурної дипломатії та соціального відновлення. Розгляд туризму через призму історичних викликів (репресії у СРСР), пандемії та війни дозволяє оцінити його стійкість та визначити стратегічні напрямки подальшого розвитку. Особливо важливим є аналіз локальних ініціатив, які демонструють здатність громад адаптуватися до нових умов. Відродження екскурсійних маршрутів у безпечних регіонах, розвиток сільського зеленого туризму та відкриття культурно-туристичних центрів сприяють економічному та культурному відновленню територій,

залученню внутрішніх і міжнародних туристів, а також підтримці місцевого бізнесу [4].

Туризм в Україні є однією з найважливіших галузей, яка стимулює розвиток міст і сіл. Місця, що відвідують туристи, отримують додатковий поштовх до розвитку інфраструктури, відкриваються нові робочі місця, а місцеві підприємці отримують можливість розвивати свій бізнес. Відвідувачі приносять гроші до місцевих бюджетів, що дає змогу фінансувати культурні, освітні та соціальні проекти, покращувати дороги, транспорт та інші важливі об'єкти інфраструктури. Туризм також формує економічну активність у регіонах, де його раніше практично не було. Села та невеликі містечка, які відкривають свої культурні та природні багатства, отримують новий ресурс для розвитку. Це стимулює місцеві громади до збереження традицій, історичних пам'яток та розвитку унікальних туристичних продуктів. Крім економічного впливу, туризм є потужним способом показати світу, що Україна залишається незламною. Через туристичні маршрути, фестивалі, культурні заходи та гастрономічні події країна демонструє своє прагнення зберігати культурну спадщину, розвивати творчість і відкрито ділитися своїми досягненнями з міжнародною спільнотою. Туризм показує приклад стійкості та наполегливості українців, дозволяючи людям у всьому світі бачити країну не лише через призму війни, а як державу, що продовжує жити, працювати та розвиватися. Тому, розвиток туризму в Україні сьогодні – це не лише джерело доходу і економічного стимулу для регіонів, а й важливий сигнал для світу: навіть в умовах труднощів країна здатна залишатися сильною, креативною і відкритою для туристів, які хочуть дізнатися більше про її історію, культуру та сучасне життя. Туризм показує, що навіть у важкі часи люди мають право на відпочинок, спокій і насолоду від подорожей, а це робить країну більш живою та стійкою.

Отже, туризм в Україні сьогодні відіграє надзвичайно важливу роль, адже він не лише економічно стимулює розвиток міст і сіл, а й демонструє світу здатність країни залишатися незламною в умовах повномасштабної війни. Через розвиток туристичних маршрутів, культурних та гастрономічних заходів, відкриття музеїв та організацію фестивалів Україна показує свою стійкість, прагнення зберегти культурну спадщину та активно підтримувати міжнародний імідж. Робота туристичної галузі дозволяє підтримувати місцеву економіку, створювати робочі місця, покращувати інфраструктуру та залучати інвестиції у регіони, що особливо важливо в умовах воєнного часу. Туризм стає засобом не лише відпочинку, а й психологічної підтримки населення та військових, допомагає людям відновлювати моральний дух і зберігати відчуття нормального життя навіть у кризових обставинах. Таким чином, туристична галузь в Україні сьогодні має подвійну цінність: практичну, економічну користь для розвитку міст і сіл, та символічну, демонструючи

світові незламність і життєстійкість країни. Інформування про роль туризму та його здобутки в умовах війни є надзвичайно важливим, адже воно формує правильне уявлення про Україну та надихає міжнародну спільноту підтримувати її культурні, економічні та соціальні ініціативи.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко Ю.Г. , Романюк Е. В. Стан та перспективи розвитку туристичної галузі в умовах пандемії. *Journal of Lviv Polytechnic National University Series of Economics and Management Issues*. 2021. Vol. 5. No. 1. URL: <https://share.google/AENNW1Fq3VmHIBjxw>
2. Культурна дипломатія через туризм. Офіційний сайт факультету готельно-ресторанного і туристичного бізнесу КНУКІМ. URL: <https://share.google/uJTnyqLVif5GTWAF2>
3. Міністерство культури та стратегічних комунікацій України. Звіт про стан культурного туризму у 2024 році. URL: <https://mkip.gov.ua/>
4. Павлюк С. Стан розвитку галузі туризму в умовах війни та перспективи відновлення. *Економіка та суспільство*. 2025. № 72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-169>
5. Федорова Х. Туризм під час війни. Як галузь виживає та готується до відновлення. URL: <https://hub.kyivstar.ua/articles/turyzm-pid-chas-vijny-yak-galuz-vyzhyvaye-ta-gotuyetsya-do-vidnovlennya>